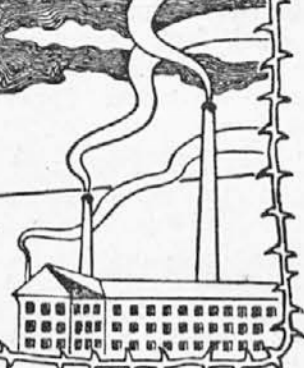

NAŠA MOČ

GLASILO
SLOVENSKEGA
DELAVSTVA

Izhaja vsak
petek.

Uredništvo in
upravnništvo v
Kopitarjevih ulicah
Štev. 2.

Naročnina znaša:
celoletna . . . K 3.—
pololetna . . . „ 1.50
četrtletna . . . „ 0.75
Posam. šte. „ 0.10

Štev. 24. V LJUBLJANI, dne 15. maja 1908. Leto III.

Volivna reforma in delavstvo.

Kako stvarno presoja slovensko krščansko-socialno delavstvo ravnokar sklenjeno volivno reformo za kranjski deželni zbor, priča sledeči dopis delavca z Jesenic:

»Seja ustavnega odseka nas je razočarala. Izdelal je novo volivno reformo. Kakšna je? Splošna in enaka volivna pravica za deželni zbor je šla po vodi; nastala bo 4. kurija. Kdo bo volil v tej kuriji? Vsi tisti, ki itak že volijo v drugih kurijah in zraven tisti, ki v drugih kurijah nimajo volivne pravice. Demokratična je ta reforma le v toliko, da se je nekoliko povečalo število zastopnikov v deželnem zboru. Ali mi delavci, ki nas je na Kranjskem tako veliko število, dobimo kakega zastopnika? Ničesar ne dobimo! S. L. S. temu ni prav nič kriva. Njene zadene je niti senca krivde. Gnjili liberalizem in nemško-slovenski kapitalizem še brizgata; od tod vse zlo! Tem gospodom se imamo zahvaliti, da delavci v novem deželnem zboru ne bomo zastopani. Naj bi že bila IV. kurija, toda volili naj bi v njej le tisti, ki drugod volivne pravice nimajo, in okraji bi morali biti tako razdeljeni, da bi se ustvaril vsaj en obrtni volivni okraj, da bi prišlo industrijsko delavstvo do svoje pravice. Pa še nekdo drugi je, ki nosi na svoji grbi grehe za ta nedelavski volivni red. To ste vi, bratje socialni demokrati! Vi ste krivi, da jeseniški, javorniški, mojstranski, belopeški, tržiški in kroparski delavci ne dobimo zastopnika v deželnem zboru. Vi ste poma-

gali liberalcem pri volitvah v Idriji in Ljubljani, da so prišli v sedanjí deželni zbor trije liberalci več! Zato S. L. S. nima tiste večine, da bi lahko uveljavila vseskozi vsaj kolikortoliko pravično in obsežno volivno reformo. S. L. S. je storila vse, kar je mogla. Ampak vi rdeči sodrugi, vidite zdaj, kam vas je vaše tako prisrčno zavezníštvo z liberalci pripeljalo! Delavskega okraja ni nobenega, v Ljubljani pa je splošna kurija tudi taka, da zna mesto obrtnega ali delavskega kandidata izvoljen biti liberalni škric. Tako imamo — dragi rdeči bratje — mi in vi veliko — ničlo!

Izvajanjem našega dopisnika nimamo ničesar pristaviti. Volivna reforma za kranjski deželni zbor je spríčo drugih nedavno sklenjenih — spominjamo na istrsko, goriško in tržiško — prava spaka. V splošni kuriji bo imelo vse kranjsko ljudstvo, kar ga je upravičeno voliti, samo enega poslanca več kot 80 napol faliranih veleposestnikov. Proti 11 pravim zastopnikom vsega ljudstva, voljeni na podlagi splošne in enake volivne pravice stoji 10 zastopnikov denarja, v srednjem veku ob priliki klatežkih bojov in pohodov plemenitenih imen, 10 zastopnikov bahaštva, polnih mošenj in praznih glav. Nad temi 10 privilegiranc in z njim po socialnih težnjah in kulturnih ter gospodarskih nazorih sorodnimi zastopniki mest ima kranjsko ljudstvo, ki stoji z ogromno večino v taboru krščanske demokracije, tri bore glasove večine. Vsa čast poslancem S. L. S., ki so stališče ljudstva do zadnjega branili! Menda je zdaj za vsakogar jasno, da se v deželi razmere dajo izboljšati le, ako se liberalizem z izobraževalnim in gospodarskim delom med ljudstvom popolnoma uniči. **Odzdaj zanaprej mora vzlic doseženi volivni reformi boj postati še hujši in odločnejši!**

S. K. S. Z.

Na praznik 28. majnika bo v Mekinjah pri Kamniku velika slavnost blagoslovljenja nove zastave bratskega izobraževalnega društva. Mekinje so od Kamnika oddaljene samo deset minut. Iz Ljubljane v Kamnik in nazaj bo vozil

takrat poseben vlak, na kar že danes opozarjamo našo organizacijo. Ob pol 9. uri dopoldne bo pred kolodvorom v Kamniku sprejem, nakar odkorakamo skozi Kamnik k slavnosti, pri kateri bo imel slavnostni govor poslanec dr. Krek. Popoldne ob 2. uri bodo v župni cerkvi litanije, nato se pa ob 3. uri popoldne v krasnih in obsežnih prostorih kamniške restavracije razvije ljudska veselica, pri kateri bo pelo več pevskih zborov ter bo sviralo več godb. **Dne 28. majnika se torej vsi vzdignimo v Kamnik in Mekinje!**

V čitalnici S. K. S. Z. je sedaj že nad 50 časopisov. Delavci in delavke, prihajajte večkrat v našo čitalnico čitat časopise! V knjižnici je pa zbranih že 2000 zanimivih knjig. Za vse to je udnina 10 vinarjev na mesec res nizka.

Stenografski tečaj v S. K. S. Z. se prične prihodnjo sredo točno ob 8. uri zvečer v prostorih »Zveze«, Frančiškanske ulice šte. 2., prvo nadstropje na desno. Pouk bo vsako sredo.

Ženska telovadba v S. K. S. Z. se je nanovo poživila. Občnega zbora preteklo sredo se je udeležilo do 30 telovadkinj. Tako je prav! Mladike naše, pristopite k telovadnemu odseku, kjer s pametno telovadbo poskrbite za svoje zdravje. Vse one, ki nameravajo pristopiti, naj se zglase **prihodnjo sredo točno ob 8. uri zvečer v dvorani »Slov. kršč. soc. zveze«**, kjer jih čakajo odbornice telovadnega odseka. Nato se prične telovadba v lepo urejeni telovadnici. Somišljenice, agitirajte za veliko udeležbo! Tudi vsaka telovadkinja naj pripelje v sredo nove telovadkinje!

Rudar.

Spomini idrijskega rudarja na praznovanje 1. majnika 1907.

Čim bolj se je nagibal mesec april h koncu, tim več je bilo v rudniku govorjenja in agitiranja za praznovanje 1. majnika. Rdečkarji so se vedli tako oblastno, kakor da bi bili oni gospodarji osebne prostosti, kakor da se mora vsak njih »ukazom« brezpogojno vkloniti. Vsak delavec mora priti, so rekli, kdor ne pride, je delav-

Policajka.

(Iz nemškega.)

(Dalje.)

Prijazno se ji uradnik ponudi, da jo hoče spremljati po tovarni in policajka mu sledi. Gresta skozi več dvoran, kjer so razpostavljeni stroji, gresta tudi v skladišča in ekspedit in vidno zadovoljna sledi policajka uradnikovemu razlaganju in razkazovanju.

V resnici ga pa le malo posluša. Policajka opazuje le bolj natančno uslužbenca in če opazi uslužbenca, ki je posebno velik in močan, ga še bolj natančno premotri.

Stopita v veliko skladiščno dvorano, kjer so nakopičeni veliki zavoji in vreče bombaža, skozi katere vodi le ozek hodnik.

»Ali delajo vaši ljudje tudi ponoči?« vpraša Ethel King. »Ali je pri vas nočna in dnevna služba?«

»Ne! To pri nas ni potrebno!«

»Toda ponoči mora vendar stražiti kak čuvaj, da vlomilci ne vlomijo ali ne nastane požar!«

»Gotovo! To službo opravlja kurjač v dvorani, ki je obenem tudi nočni čuvaj!«

»Toda, če pridejo vlomilci, potem en mož proti niemu ničesar ne opravi?«

Uradnik se nasmehne.

»O, naš čuvaj se sprime z desetimi vlomilci. Sam Shawling je namreč zamorec velike postave in izredne moči in nikomur bi ne svetoval, da se ga loti!«

»In Sam Shawling čuje celo noč?«

»Seveda! To je njegova dolžnost. On prehodi vse prostore v tovarni in tudi okrog tovarne, ker so zlobneži večkrat poizkušali tovarno zažgati!«

Prišla sta do polovice hodnika med velikanskimi zavoji, ko nekdo uradnika nujno odpokliče.

»Hočete li z menoj ali trenotek tu počakati?« vpraša uradnik vljudno.

»Le idite!« mu odgovori. Hočem si nekoliko na svojo pest ogledati.

Uradnik se ji pokloni in odide. Ethel King ostane sama. Počasi gre naprej in govori s seboj:

»Tega zamorca Sam Shawlinga bi si pa rada nekoliko bližje ogledala.

Pride do konca hodnika in se ne briga za svojo okolico, ker se je zamislila in niti sanja ne, da ji preti tu velika nevarnost.

Policajka nenadoma vztrepeta. Na desni strani se zaziblje visok kup bombačnih zavojev. Urno skoči naprej, da je ne zmečka velika teža, toda prepozno. Padajoči zavoji jo dohite, zadenejo na hrbet, da obleži pod zavojem.

Predno zamore priti izpod zavoja, jo nekdo tako silno udari po glavi, da se onesvesti. Zavoj se zopet dvigne, nekdo se posmehljivo nagibe čez policajko, jo tako močno zveže, da se ne more ganiti in ji zamaši usta.

Ko se Ethel King prebudi iz nezavesti, je popolnoma brez moči. Pred njo stoji mogočen zamorec, ki jo z žarečimi očmi opazuje.

To ej kurjač in nočni čuvaj; ugame policajka. On te je opazoval.

Ko zamorec vidi, da je policajka pri zavesti, se nagne čeznjo, jo zagrabi, zadene na hrbet in jo odnese.

ska izdajica in sram naj ga bo, on ne spada več med delavstvo! Govorili so še mnogo drugega, za pametnega človeka nedostojnega; čul sem tudi govoriti o razsvetljavi hiš, o razobešenju zastav, o veselici. Tudi moji tovariši se v me obregne. »Ali te bo pustila baba«, se je norčeval z menoj. »Bomo videli,« odgovorim, ter izkušam govorjenje na drugo polje napenjati. »Glej da prideš,« mi je dejal, »poiskal te bom in ako te ne najdem, potem si z nami obračunil, preziran boš povsod. Pusti farje, naj govore, kar hočejo, kaj ti dajo oni, kaj imaš od njih?« »To je moja stvar,« mu odgovorim. Spravila sva robo in odšla.

Utrujen sem prišel s šihta domov, otroci so ravno odmolili molitev in žena me je spoznala, da mi leži nekaj na srcu. »Kaj ti je, se ti je kaj zgodilo?« me je vprašala. »Nič,« odgovorim, se umijem, povečerjam in pođam k počitku. Toda zaspati nisem mogel. Raznovrstne misli so mi odganjale spanec. — Jaz naj bi šel za tisto družaljo, za tisto rdečo zastavo, ki pomenja revolucijo in kri? Na Veliko soboto sem šel v procesiji za Kristusovo zastavo, šel ž Njim, ki je rekel, da je večna resnica, kar je s svojim vstajenjem od smrti tudi potrdil in nekaj dni potem naj Ga pa zatajim in izdam ter grem kot Judež z rabeljni proti Njemu; jaz naj menjujem svoje prepričanje vsakih 14 dni, bi li to možko bilo, vredno moža, ki hoče biti mož in ostati? Ne, jaz ne grem ž njimi! Na misel mi je tudi prišel rajni oče, spomnil sem se njegovega zgledega življenja in njegovega nauka: »Sin, naše življenje je kratka trnjeva pot, s svojim delom, ako ga vsaki dan Bogu daruješ, si zaslužiš večno slavo. Lei, jaz sem pri malem služku veliko delal in ali naj bo moja ma'hna pokojnina celo plačilo za ves moj 40-letni trud in pot? Ne, to je le svetno priznanje vidni lončeni posodi, da se še nekaj vzdrži, neminljivo plačilo mi bo dal oni, ki sem mu posvetil vse svoje delo in za katerega sem vselej in povsod neustrašeno nastopil, ga nikdar in nikjer zatajil. In ti, tovariš, se mi posmehuješ, češ, kaj imaš od farjev; meni je govoril oče in to mi zadostuje; vprašaj ti mnenje tvojih starih, ali pa one osivele možake, ki jih vidiš mnogokrat v cerkev iti, one častitljive starčke, polne izkušnje življenja, ki se na večer svojega truda-polnega življenja obračajo k večni resnici, da se tam okrepe za pot v večnost, vprašaj jih, kam jih vleče izkušnja življenja. Vprašaj tudi svojega sodruga, ki je preje leta in leta ravno tako zbadljivo govoril o farjih, kakor ti in ki je zdaj, ko stoji na pragu večnosti, prišel do spoznanja resnice, zdaj v 12. uri, ko vidi, da mu vsa mokraška organizacija ne pomaga ničesar, zdaj, ko vidi, da je nemogoče uiti ostri sodbi. Pospal je radi obračuna svojega življenja — ne po mokraškega voditelja, tudi ne po liberalnega župana, timveč po onega farja, o katerem ti praviš, da nimamo nič od n'ega. Spametoval se je zadnji čas, ali se boš tudi ti spametoval, tovariš, preden pride zate večnost — morda kmalu in naglo — po rudarsko. Morda pa misliš tudi ti na svobodomiselnost: revolver — strup — in potem — svobodomiselnost — nič. Ubogi zaslepljenec! Ničesar nimaš in še ta najboljši up, ki si ga imel, so ti vkradli tvoji zapeljivci — — Ne grem z vami, vi roparji časne in večne sreče. Srečno sem živel brez vas, srečno bom umrl brez vas, ne potrebujem vaše mokraške organizacije! Niti vinarja ne dam za vaše voditelje, nočem biti sokriv vsega zla, vseh krivic, ki jih vaši, od vas plačani voditelji s peresom, besedo in dejanjem storé, mož sem, mož hočem ostati. — —

»Kača strupena!« zahrešči nad njo. »Mislíš morda, da ne vem, da si prišla sem zasledovat? — Videl sem dobro, kako si hodila po strehi zavoda in iskala sledov. Sam Shawling ima ostre oči! — Ali ti boš tvoje zasledovanje na grozen način poplačala. — Živa boš sežgana!«

Mrzel pot spreleti umno policajko, ko spozna svojega groznega sovražnika. Zastonj se krčevito trudi pretrgati vezi. Vezi drže trdno in zamah v ustih jo ovira, da ne more klicati na pomoč.

Policajka je trdno prepričana, da je ta zamorec tisti, ki uganja hudodelstva v zavodu. Zamorec je videl policajko, ko je bila z nadzornikom na strehi; ko pa je prišla policajka v tvornico, je zamorec videl, da je policajka na pravi sledi. Zato je sklenil jo uničiti.

Ethel King upa na vrnitev uradnika. Zamorec ugane n'eno nadejo. Sklone se, ovije jo v klopčič in trdno ovije z vrvmi. Nato pa ji reče:

Ko sem se zjutraj zbudil, se napravim ter grem po opravku po cesti. Na nekem kraju je stala gruča ljudi, bili so moji stanovski tovariši, h katerim sem pristopil. »Slabo se ti bode go-dilo, ako ne prideš, ti omahljivec«, mi reče prvi. »hudič naj te vzame«, pravi drugi, tretji se zakrohota, ostali tudi nekaj reko, kar sem pa v svoji osupljenosti preslišal. »Z Bogom, se že še kaj vidimo,« odgovorim in odidem. »Ne boste ga, mene že ne,« sem mrmrljal; »jaz grem kamor jaz hočem, prost državljan sem, naše mesto še ni mokraško kraljestvo in tudi ne bo.« — Tisti večer so se pomikale precejšnje množice po cestah, jaz pa nisem šel izpod strehe, drugo jutro pa sem giedal obhod in videl, kako so korakali praznično oblečeni tovariši z rdečo zastavo in za zapeljivci. »Za skledo leče prodajate prvenstvo,« mi je prišlo iz ust. Ostal sem doma. Popoldne me je vendar vleklo na zrak in komaj sem bil na cesti, me že prime odzadaj roka za suknjo in tovariš se zakrohota za menoj, rekoč: »Zdaj greva na veselico«. Branil sem se, nazadnje se pa le udam, misleč, da mi bodo vsaj mir dali. — »Tukaj imate hudiča, komaj sem ga sem spravil,« reče tovariš, ko sva na mesto došla. Velik krohot. »Kaj bo baba rekla?« — »Hudič.« — S takimi pozdravi omamljen se vsedem na prvi prostor in ukažem malo pijače in med tem ko mi prodajajo tovariši mokraške nauke, nastopi govornik in vse vtihne. Kolikor sem mogel čuti, je govornik hvalil socialno-demokratske ideje, zavedne navzoče mokrače, spomnil se s psovkami tudi nenavzočih, udaril po klerikalizmu in gromovit aplavz je sledil koncu govora. Ko so bili tovariši v najhujšem ognju za svojo, njim sicer prav nepoznano »sveto« stvar, sem se izmuznil in odšel, rekoč: »Z menoj ste že opravili, nikdar več k vam, nikdar več.« Na milijone naših prednikov je za Kristusa raje kri prelilo, kakor da bi bili brezverskim malikom darovali, od mokračev pa še ni nihče dal za svoje nauke in nazore svoje krvi, tudi jaz ne maram za mokraške malike, proč ž njimi! Tovariš, tudi s teboj sem obračunil. — In besedo sem držal in jo še držim, pa jo bom še držal, ker imam dovolj prilike, da se družim, izobražujem in branim svoje delavske zahteve s tovariši, ki so pametni dovolj, da ne potrebujejo za to socialno-demokratskih voditeljev hudičegojev.

Idrija. Kam je pripeljala Kristan Julčetova zveza našega župana! Kristan, odkar je hodil k občinskim sejam kakor zastopnik virilist mokraškega konsuma, je zahteval protizakonito, da se napravi javna čitalnica in knjižnica na občinske stroške, a liberalci se mu niso udali. Zdaj pa, ko je prodal Kristan vse mokraške glasove Ganghnu, seveda so mu morali liberalci plačati s tem, da so postavili v mestni proračun za leto 1908. kakor prvi rok 20.000 K za zidanje javne čitalnice in knjižnice; a ker je deželnemu odboru bolj znan občinski red, kakor Kristanu in našim liberalcem, je črtal to postavko. Kristan le ni odjenjal župana za nos voditi in ga je pripeljal tako daleč, da je sklical javno sejo, pri kateri je bila na dnevnem redu zopet javna čitalnica. Vkljub vsemu ugovaranju naših virilistov se je sprejel, da se zida poslopje. Seveda davkoplačevalci naše stranke so se zopet pritožili na deželni odbor, in kaj je naredil župan s to pritožbo? Lepo zadržal jo je in ne oddal in ravno oni dan sklical tajno sejo, da se odda delo, in res se je delo oddalo Matevžu Moravcu, ki je takoj začel z delom. Kar naenkrat nepričakovano prideta dva gospoda iz Ljubljane, odposlana od deželnega odbora, da se prepričata, ali je res kaka nevar-

»Spravil te bom na varen kraj, kjer te nihče ne najde. Zvečer pa te vržem na ogenj.«

Hitro skoči v kot, kjer leži polno vreč in eno izbere. V vrečo potlači urno policajko, kot kako blago.

Policajka se ne more ganiti in ne klicati na pomoč. Zamorec jo naloži na rame in nese, kot bi nesel vrečo bombaža.

Strašni so trenutki za policajko, ko sliši, da se je uradnik vrnil. Uradnik vpraša za-

Ste li videli odlično damo, ki sem ji razkazoval tvornico. Pred par minutami sem jo tu zapustil.

Ethel King napne vse svoje moči, da bi jo mogel uradnik opaziti, toda lopov jo je dobro, tako dobro povezal, da se ne more ganiti in ne zaklicati.

In morala je slišati, kako zamorec odgovori:

(Dalje prih.)

nost, ako se ne prične takoj z delom. Par dni pozneje pa pride iz Ljubljane od deželnega odbora odlok, da se mora že započeto delo takoj ustaviti, ter se izreče županu stroga graja, in sicer zato: 1. Ker je sklical župan tajno sejo na dan 22. aprila ter se je oddala zgradba Matevžu Moravcu, torej pred pretekom prizivne dobe na sejo z dne 10. aprila; 2. naši možje so vložili pritožbo zoper sklep občinskega odbora pri seji z dne 10. aprila na deželni odbor pravčasno in županstvo te pritožbe ni oddalo deželnemu odboru; 3. Deželni odbor je razsodil dne 28. januarja, da ustanavljanje javnih čitalnic in knjižnic ni naloga občin ter črtal iz proračuna 20.000 kron, ki so bile v ta namen ustavljene, toraj je sklep občinskega odbora v direktnem nasprotju z razsodbo deželnega odbora. — Torej tako daleč je pripeljal Kristan s svojimi neumnimi zahtevami našega župana, da je prejel od deželnega odbora ostro grajo ter mu zažugal, da ako se ne pokori, ga odstavi, Kristan pa se mu zdaj lepo v pest smeji, kakor navadno taki, ki ni pri zdravi pameti, kadar katero nagode, se pa smeja.

Idrija. Oswald zakoten pisac! Pod tem poglavjem so napisali liberalci in ž njimi zvezani mokrači v zadnjem času čele članke in svetu dokazovali, kako nepravilno in kvarljivo »zakotno pisaštvo« vganja ta preklicani Oswald. Vse to je prinesel »Slovenski Narod«, zatorej smo takoj vedeli pri čem da smo. — Ker F. Oswald tudi pri naši organizaciji deluje, si štejemo v dolžnost, da tudi mi posvetimo tej stvari par vrstic. »Zakotno pisaštvo« Fr. Oswalda je tako imenitno in pravilno, da se ne le naša organizacija s ponosom in zanesljivostjo nanj ozira, celo deželni odbor uvažuje to »zakotno pisaštvo« v polni meri, priča temu so dogodki zadnjih dni. To »zakotno pisaštvo« je podrlo sklepe celega liberalnega občinskega odbora, v katerem ne sedijo morda kaki zakotni pisaci, ampak osebe z raznimi visokimi študijami ter druge moderno misleče osebe. Podrlo jim je njih nade in ves njih up je šel rakovo pot in to vse po tem »zakotnem pisaštvu«. — Ako pravijo liberalci takemu delovanju »zakotno pisaštvo«, jim pustimo prav iz srca to veselje, naj se zabavajo po svoje, nam pa zadostujejo uspehi, ki so se dosegli z »zakotnim pisaštvom« Oswalda. Bog nam daj še kaj takih »zakotnih pisacov«, pa ne le nam, tudi liberalcem jih privoščimo in gotovo bi jih bili prav veseli, ako bi jih imeli, potem bi zamogli vsaj kazati na boljše uspehe, kakor so njih sedanji, ki so posledice, seveda ne »zakotnega«, ampak »pravilno-modernega« pisaštva in mazaštva.

Ustanovitev strokovnega društva v Trbovljah. Lep dan je bil 10. majnik za Trbovlje! Rudarji smo se zbrali, da ustanovimo svoje strokovno društvo in prihitelo nas je v gostilno Jagrovo vse polno mož, mladeničev in tudi žena. Shod otvori Zupan. Omenja, kako se je 22. marca vršil pripravil'avni shod za ustanovitev strokovnega društva, zahvaljuje državnega poslanca Benkoviča, ki je izposloval vse, kar je za to potrebno pri političkih oblasteh, pozivlja vse navzoče, da se ne bi med njimi našel kdo, ki bi razprtije delal. Prebere brzojavko iz Idrije: »Zborujočim tovarišem mnogo uspeha! Strokovna zveza, Idrija.« Dá besedo Francu Tersegglavu iz Ljubljane. — F. Tersegglav razloži podrobno namen in pomen strokovnih društev. Povdarja predvsem, da so medverska in nestranskarstva. Njihov namen je izključno strokovni. Pozdigujejo in goje delavsko stanovsko zavest, mu nujajo pravnega varstva, strokovno izobrazbo potom lista, predavanj in kurzov, delajo na izboljšanje njegovega plačilnega in delavnega razmerja, izpopolnitev delavske zakonodaje, združne samopomoči potom bolniških podpor, stavbinskih zadrug, konsumnih društev itd. V strokovna društva, ki jih vodijo socialni demokrati, mi ne moremo vstopiti. To so namreč verska, klerikalna, duhovniška, cerkvena društva. V njih se namreč veliko bolj kot o delavsko-strokovnih zadevah razmišlja in razpravlja o veri, klerikalizmu, duhovnikih, o cerkvi in papežu. (Živahna veselost.) Mi pa, ki nismo klerikalci, se oklenemo medverskega društva. (Tako je.) Govornik slika nato sovražnike delavskega združevanja. Prvi in najhujši je delavčeva nevednost in neizobraženost. Pozivlja delavstvo, da marljivo bere časopise, zlasti domače štajersko, »Našo Moč« in »Mladost«. Pozdravi navzoče vrle telovadce. Pozivlja delavce, naj bodo vztrajni, naj vlada med njimi ljubezen in predvsem požrtvovalnost, brez katere ljubezen ni ljubezen, ampak prazno besedičenje in kričaštvo. (Živahno odobravanje.) — Moškerc zahvali delavstvo, ker je zadnji socialni kurz obrodil toliki sad. Vidi se, da je požrtvo-

valnost tu, da je dan najnujnejši predpogoj za živalno društveno delovanje. Podrobno razloži pravila točko za točko. Socialni demokrati so tudi snovali društvo za društvom, izželi iz delavstva tisočake, koliko pa je delavstvo od tega dobilo nazaj? (Smeh: Nič!) Nas pa — delavsko armado, složno potom društva — ne podere ne kapitalizem in tudi ne rdeče morje! Tudi rdeče morje se je razdelilo, Izraelci so pa čezenj šli nepoškodovani. Ravnotako je mogoče, da se rdeče morje v Trbovljah posuši. (Veselost.) Zabavljanja bo dosti. Oglasile se bodo žabe po rdečih lužah, zajokali bodo liberalni krokodili (Veselost) in vpili: »Črni« so delavce izdali! Zakaj? »Zato, ker so jim lastno strokovno društvo ustanovili.« (Veselost.) Ne bojte se! Za nasprotnike se prav nič ne zmenite! (Živalno odobravanje.) — Sklene se, da imej društvo dva oddelka: 1. pravovarstveni in 2. podporni. Kdor je v prvem, dobi brezplačno pravno varstvo in strokovni list »Naša Moč«, kdor je v drugem, poleg tega tudi po šestmesečni karenčni dobi 80 vin. na dan bolniške podpore. V prvem oddelku znaša mesečnina 40 v., v drugem 1 K. Odbor se izvoli in pozneje konstituira v odborovi seji, ki sledi ustanovnemu shodu, sledeče: Brunek, predsednik; Biderman, predsednikov namestnik; Kurent, blagajnik; Avbl, blagajnikov namestnik; Stendler, zapisnikar; Odlasek, knjižničar; Zupančič, Vozu, Drnovšek, Turk, Romšak, Skrinjar, odborniki; revizorji: Blatnik, Bitenc, Kalinšek. Češnovar iz Zagorja pozdravlja navzoče v imenu zagorskih rudarjev, združenih v strokovnem društvu ter jih pozivlja k edinosti in ljubezni.

Zagorje ob Savi. Drug slučaj se je že pripetil pri našem rudniku, da so delavci spravili delovodja pred sodišče. V tem oziru moramo pa pohvaliti naše demokrate, da so se pokazali toliko neustrašene. Le škoda, da so tudi to tožbo prepustili Čobalu, in delavec je podlegel. Delovodja gosp. Pič se je maščeval nad delavcem Dunozgom s tem, ker ni hotel ubogati, da bi šel velikonočno nedeljo na šilt, da mu je dal 14 dni dopusta, po pretečenih 14. dneh pa naj bi dobil račun. Delavec ni bil zadovoljen z dopustom, ampak zahteval je atkoj račun. Svetovali so mu naši sodruzi, naj gre k Čobalu, ki je splošno znan, da zagorskim rudarjem deli dobrote, da vložijo tožbo. To je tudi res storil. Ni pa tožil so-krivca, marveč premogokopno družbo. Zakaj? To vedo zdaj tudi demokrati. Delovodja gosp. Pič je poprej vedel, da čuti delavec krivico, kakor pa sodišče. Izprehajal se je z njim, da sta se v prijaznem govoru domenila, kako bosta potlačila delavca. Toliko mu je bil še vendar naklonjen Čobal, kar je zvedel pred sodiščem potem, da dela še lahko naprej. Radovedni smo, če jih kdaj sreča pamet te ljudi ali nikoli. Poizvedujejo, ugibljejo in tuhtajo, kje je njihov izdajalec, da »Naša Moč« prinaša njim neljube reči na dan, ki bi jih radi prikriji. To pa, kar je jasno kot beli dan, nečejo tuhtati, da je Čobal v družbi delavcev zoper tlačitelje, v družbi tlačiteljev pa zoper delavce in da je on največji izdajalec in sovražnik naše stanovske organizacije. Za delavski trdo prisluženi denar slepari, da on dobro izhaja. To pa mora vsak pameten človek pripoznati, da bi bilo potrebno, da bi se tem gospodom večkrat posvetilo in da bi jih tako navadili moštva in poštenosti, kar je zdaj tako redka prikazen, kakor bela vrana. Čobal jim ne bo skrivil lasu, ker potem bi ne smel skozi grajske duri, ki so mu zdaj odprta na stežaj.

Jeseniška straža.

Predavanje. V nedeljo, dne 10. t. m. je v strokovnem društvu na Savi predaval tovariš Ivan Nepomuk Gostinčar iz Ljubljane o zanemarjeni mladini in vzrokih zanemarjenja. Govoril je nad eno uro in vsi smo ga prav radi poslušali, ker smo izprevideli, da moramo tudi mi delavci posvetiti mnogo dela svoji mladini, ako hočemo, da nam ostane dobra. Saj je tudi res, da je med nami delavci mnogo takih očetov, ki se premalo ali pa prav nič ne brigajo za duševno vzgojo svojih otrok. Resnični pa so vzroki zanemarjenja mladine: Slabo socialno stanje delavstva, alkohol, slabi brezverski časniki, knjige in podobe, slaba šola, stanovanja po delavskih kasarnah, slaba skrb za sirote itd. Poslušalcev je bilo mnogo in tudi nekaj delavskih žena. — Tovariš Čebulj je dodal o društvenem delovanju prav pametnih nasvetov.

Sava. Pri nas in na Javorniku se zelo množne nesreče. Če bo šlo tako naprej, bomo kmalu

imeli v tvorniški bolnišnici toliko ranjencev, kolikor jih imajo v ljubljanski deželni bolnišnici. A mnogih nesreč v naših tvornicah so krivi delavci sami, ker so preveč lahkomišljeni, dostikrat pa, ker se preveč boje svojih predstojnikov. Največ krivde pa pade na vodstvo tovarne. To je resnica, da nočejo strojev zavarovati in med stroji pustiti toliko prostora, da bi bil delavec varen. Seveda to stane denar. Vsakdo pa gleda na dobiček, in naši gospodje še posebno. Delavec ne stane nič. Stroj pa stane veliko denarja in varnostne naprave tudi. Ti gospodje pa imajo nad seboj še druge, ki so od države plačani ter imajo dolžnost, da nadzorujejo delavnice. Menda so to gospodje obrtni nadzorniki. Ti gospodje ne store svoje dolžnosti. Da se je v noči od 8. do 9. t. m. ponesrečil delavec Ignacij Kastelic, zadene krivda tovarno in obrtnega nadzornika. Če bi bil jermen od žage zavarovan, bi se ne bil imenovan delavec ponesrečil, ker tega ni, je toliko nesreč. Gospod obrtni nadzornik! Poglejte enkrat na »grobštreko« in oglejte si napravo pri žagi! Videli boste, da sta vzrok za to, da bo razmesarjeni Kastelic vedno pohabljen, tovarna in vi. Kdo mu bo kaj dal, če ne bo več zmožen za delo? Iz bratovske skladišnice bo dobil 16 kron na mesec. Kdor je kriv nesreče pohabljenca, ga je dolžan tudi živiti. Za za to se noben človek ne briga! Ker pa še v tovarni ni dosti nesreč, treba jih je zato še zunaj, za kar skrbijo lumpje. Temu so pa krivi oni, ki imajo dolžnost skrbeti za red v jeseniški občini. Gostilne so odprte cele noči in pijanci vpijejo in preklinjajo cele noči. Zdaj pa, ko je še prišlo več tujih delavcev k novim stavbam, se je to nočno razgrajanje še potrojilo. Ponočno razgrajanje je vzrok, da leži delavec Preve v bolnišnici z zlomljeno nogo. Možje! Ako vam je še kaj mar ljudski blagor, na delo, da se odpravijo te lumparije in nesreče! Saj je že skrajni čas!

Papirno delavstvo.

Vevče. Dne 12. aprila je umrla pri nas neka stara delavka, ki je bila dolgo časa bolna. Delavstvo je hotelo za pogrebom, pa Smrdu je določil, koliko naj nas gre. Šli smo v pisarno, pa se nam je dovolilo, da sme za pogrebom, kdor hoče, samo pečatarce naj bi enkrat vzravnate zamujeni dve uri, ker je bilo veliko dela. Delavke so bile zadovoljne. Ko pa vstanejo ob pol 4. nekatere delavke v dvorani, da delajo naprej, je dal Smrdu znamenje, še tiste vum, češ, da bodo delale cel mesec mesto do 6. do 7. ure zvečer za kazen. Pa je mož res mislil, da bo sekiral delavke, a se je zelo, zelo zmotil. V pisarni namreč nimajo zasmrdelih možgan in povedali so Smrduču, naj ne draži delavk. Ej, Smrdu, viš, tvoje ime je zasmrdelo zdaj v »Naši Moči«. Pobjoljšaj se! Viš. »Naša Moč« je že taka, da spravi v svoje predačke tvoj smrad.

Goričane. Kaj se ti je izmislil 8. t. m. naš ravnotej računovodja! Kar naenkrat je hotel znižati plače onim delavcem, ki čistijo les. Delavci so seveda takoj odložili svoje orodje in so štrajkali štiri ure. Nato so se pogovorili, da bodo delali na dan za 2 K 20 vin. Prej so delali na akord. Nič čudnega, da zapuščajo tvornico najboljše delavci. Saj ni nobenega reda več. Namesto da izboljšajo plačo, jo pa hočejo še znižati. Čudno se nam pa zdi, da naš računovodja vedno leta po tvornici, kakor da bi lovil slepe miši. Bolje bi bilo, da bi hitreje reševal svoje pisarniško delo, da ne bomo morali čakati delavci tako dolgo, kakor moramo zdaj. Ej, Kop, svetujemo ti, da pobereš že svoja šali in kopita. Brez te ima delavstvo dovolj priganjačev. Mi smo sicer mirni ljudje, a včasih nam pa le zavre kri. Tvoja mera je pa že davno polna!

Predilnice.

Ljubljanska predilnica ima v nedeljo, dne 17. t. m. ob 9. uri sveto mašo na Rožniku. Pri sv. maši poje mešani zbor S. K. S. Z. Delavci in delavke, pokažite, da se ne sramujete svojega stanu, pridite vsi, ste-li v društvu ali ne, da tako pokažemo, da smo zmožni premagati vse boje, ki so naperjeni proti delavstvu, naj si bodo v gmotnem ali duševnem oziru. Le ako se vsi zberemo skupaj na prijaznem Rožniku, pokažemo našim nasprotnikom, ki so še v tovarni da preko njih gremo naprej. Noben delavec ali delavka ne sme pozabiti, da ga veže dolžnost prijateljstva med seboj.

Prometna zveza.

Ljubljana. Čuvaj nam piše: Kako opravljajo naši uradniki na južnem kolodvoru svojo službo, si še misliti ne morete. Posebno dva sta posebno vestna in vredna, da si ju nekoliko ogledamo. Vsi gospodje uradniki gledajo na čuvaje jako ostro, mnogokrat jih pa kar naravnost šikanirajo. Gospodje menda niti ne vedo, kakšno službo ima čuvaj na progi. — Čuvaj mora paziti natanko, da je proga v redu. Kakšna pa mora biti, da je v redu? Treba je vijake nategniti, žeblje, ki odjenjajo, nabiti. Pozimi mora sneg odkidavati, poleti pa travo puliti. Včasih mora šest ur progo natančno pregledati. Včasih pa pride med šestimi urami, posebno kadar je večji promet, da mora nositi dvakrat ali trikrat aviso svojemu sosedu. Ali uradniki izdajajo te listke na tak način, da je še bolj mučno za čuvaja. Za viake, ki izostanejo, ga dajo po 20 ur naprej, za vlake, ki odhajajo, pa po tri do štiri ure kasneje. Če sta dva ali trije vlaki eden za drugim, pa izdajo listke za vsak vlak posebej, samo da čuvaj leta od soseda do soseda kot norec in ne vé, kje se ga glava drži. To pa uradniki nalašč delajo; saj se je neki uradnik izrazil, da čuvaj sedi ali pa leži v senci, uradnik pa se mora pehati po solncu. Vprašamo, kdo pač več hodi, ali uradnik ali čuvaj? Uradniki jako malo hodijo in to le tedaj, da čuvaje in delavce šikanirajo. Pa še nekaj. Čuvaj dobi aviso; Osočni vlak iz Ljubljane. Ure in minute nič. Uradniki so prekomodni, da bi več zapisali. Vlak prihaja. Če čuvaj prezgodaj zapre prečnice, se občinstvo pritožuje, ker mora čakati, če pa jih zapre prepozno, je pa že kaznovan. Posebno pozimi je hudo, ko je megla in imajo vlaki zamude. Pa tudi temu bi se lahko odpoglo. V vsaki čuvajnici je naprava, ki z udarci na zvonec naznanja vlakov prihod. Ali gospodje uradniki so prekomod, da bi dali znamenje, zato toliko tožba od strani občinstva in toliko kazni, ki jih plačajo čuvaji. Gospodje uradniki bi lahko v marsičem olajšali službo čuvajem, ako bi opravljali vestno svojo službo. Saj ni treba družega: Izda se listek, kjer je naznanjen vlakov prihod in odhod. Ako pa je že to preveč za uradnike, potem naj se dá vsaj znamenje, kdaj vlak odhaja. To bodi za danes v spominsko knjigo g. kontrolorja S., da ne bo gledal samo na službo ubogih čuvajev, ampak gledal, da bodo vestno storili svojo službo tudi uradniki. Drugič več.

Maribor. Pišejo nam: Pred nekaj dnevi imeli so kovači kotlov (Kesselschmiede) shod, na katerem je prišlo do burnih spopadov med zborovalci. Zahtevajo namreč z ozirom na njih res težko delo, krajšo službeno dobo pri vpejljavi starostne zavarovalnine. V resnici se delo v tem oddelku, kjer je človek celi dan moker kot miš, od potu, nikakor ne more primerjati z delom drugih oddelkov. Zborovanje je imelo namen od strani delavcev, da se dva zastopnika izvolita, katera se bosta poslana na Dunaj, za ta oddelek posebej zavzela. Drugačni namen pa je imelo to zborovanje od strani organizacije, od katere se ob takih priložnostih malo več resnice izvle. Voditelji so se pritoževali, da je skoraj polovica udov, ki ne plačujejo udnine; že od lanskega leta, in da bi se marsikaj dalo napraviti, toda poprej treba plačati, z eno besedo: nazaj v organizacijo. Zborovalci pa so se pritoževali, zakaj da se je udnina zvišala od 90 vinarjev na 1 K 20 vin. Naj se zopet zniža, da bo kakor poprej, no, potem je vendar malo ložje za plačevati, kar je pa itak hudo pri tej draginji, posebno za one, ki imajo precejšnjo družino. Nato pa se oglasi svetovalec organizacije, ljudski zastopnik Brauhart in pravi: Čemu pa imate toliko otrok, sem li jaz kriv tega, za delavca je dovolj, če ima enega ali dva, potem bi lahko plačevali društvo. Le pogledite na Nemško, tam nima nobeden delavec toliko otrok, kot tu pri nas. — Hvala za tak svet. K sklepu sta bila izvoljena dva zastopnika, za katera pa bode vsak moral prispevati 60 vin, za stroške na Dunaj.

Maribor. Za v soboto zvečer, 16. t. m., vabijo v konsumne prostore vse pomožne delavce, ki so pa že lansko leto skoraj vsi dali slovo organizaciji. Treba je zopet vodo napeljati na svoj mlin. Deželnozbornske volitve jim že zdaj rojijo po glavi. Treba bo glasov. Že naprej slišimo, kaj se bo na tem zborovanju priporočalo. Nazaj v organizacijo vsi, potem se bo še-le moglo kaj storiti za vas. Mi pa rečemo: bolje je držati, kot loviti. Zato rajši kronce držimo za se, ker od vas bi jih zastonj nazaj lovili.

„Naša moč“
 izhaja vsak petek.
 Cena na leto 3 krone.
 Cene inseratom so:
 za male šestopne oglase: 6 vrstic 70 v.,
 12 vrstic 130 v., 18 vrstic 180 v., 24
 vrstic 220 v. 3stopne oglaš računamo:
 1 krat 9 v. petit vrsta, 2 krat 7 v. petit
 vrsta, 3 krat 5 v. petit vrsta.
 Uredništvo in upravništvo
 „Naše moči“
 Kopitarjeve ulice šte. 2.

Tovarna
 za stole

Franceta Švigeljna
 na Bregu, p. Borovnica, Kranjsko
 izdeluje 2805 26 - 2
 vsakovrstne stole
 od preprostih do najfinejših po
 najnižjih cenah brez konkurence.
 Ilustrovan cenik pošlje se na zahtevo za-
 stonj in franko.

Delovke in delavci pozor!
 Najcenejše
dežnike in solnčnike
 domačega izdelka
 priporoča po najnižji ceni in najboljši
 kakovosti
Josip Vidmar
 v Ljubljani
 Pred škofijo št. 19, — Stari trg št. 4.
 Prešernove ulice št. 4.
 Popravila točno in ceno.

Cene brez konkurence!
A. Lukić
 Ljubljana, Pred škofijo 19.
 priporoča svojo
 veliko zalogo izgotov-
 ljenih oblek za dame,
 gospode, dečke in de-
 klince po najnižji ceni.
 Solidna postrežba!

Ustnov-
 ljeno let
 1862.

Milko Krapeš urar
 Podružnica Resljeva cesta št. 2 v Ljubljani Podružnica Resljeva cesta št. 2
 prej g. Jos. Černe. prej g. Jos. Černe.
 Jurčičev trg šte. 3, pri železnem mostu
 priporoča svojo bogato zalogo
 zlatih, srebrnih, tula- in nikelnastih
 ur, verižic, stenskih in nihalnih ur, uhanov in prstanov
 Kupuje in zamenjava staro zlato in srebro.
 Gosp. urarjem v mestu in na deželi priporočam
 izredno veliko svojo zalogo furnitur.
 Glavno zastopstvo za Kranjsko zaloga strun
 za nihalne ure v vseh dolžinah in debelostih.

Ustanovljeno leta 1845.
JOS. REICH
 Edini zavod
 za kemično čiščenje obleke ter za-
 storjev, barvarija in likanje usnja
 in par
Poljanski nasip —
Ozke ulice št. 4.
 Sprejemališče
 Selenburgove ulice šte. 3.
 Postrežba točna. Solidne cene.

Gričar & Mejač
 Ljubljana, Prešernove ulice 9
 priporočata
 svojo največjo zalogo zgotov-
 ljenih oblek za gospode,
 dečke in otroke in
novosti v
 konfekciji za dame.

Pozor, slovenska delavska društva!
 Kupujte svoje potrebščine pri znani in priporočljivi domači manufaktorni
 trgovini:
Češnik & Milavec
 (pri Češniku)
 Špitalske ulice Ljubljana Lingarjeve ulice
 v kateri dobite vedno v veliki izbiri najnovejše blago
za ženska in moška oblačila.
 Postrežba poštena in zanesljiva. Cene najnižje.

AUSTRO - AMERICANA

 TRIEST NEW-YORK
 Potniki v Ameriko
 kateri želijo dobro, pe ceni in
 zanesljivo pelevati naj se obrnejo
 na **Simon & Simetka**
 v Ljubljani Kolesarske ulice 26.
 Šsakovrstna Pojasnila daje se brezplačno.

Ivan Podlesnik ml.
 Ljubljana - - - Stari trg šte. 10

 Priporoča svojo
 trgovino
 s klobuki
 in čevlji

 Velika zaloga
 Solidno blago
 Zmerne cene
